

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theatrum Asceticum, Sive Meditationes Sacrae

Neumayr, Franz

Ingolstadii [u.a.], 1747

VD18 14516888

Meditatio III. Fructus, sive S. Elzearius Franciæ Mareschallus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54686](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54686)

MEDITATIO III.

VERÆ DEVOTIONIS FRUCTUS.

ARGUMENTUM.

*U*ncitamenta veræ Devotionis Marianæ, & Signa consideravimus: ut consideratio Materiæ tam suavis, & utilis amplitudinem totam exhauriat, superest, ut de ejusdem *Fructibus* meditemur.

In laudata toties Formula Mariana gemini recensentur: Primus est, quod *verè sibi Devotis* Mater & opitua *in actionibus omnibus suis*, secundus, quod *præcipuè in hora mortis* assistat. Utriusque auxilii luculentum Exemplum in S. Elzeario Comite damus, qui sua erga Virginem Devotione obtinuit, primùm, ut vitam inter mille peccandi occasiones Statûs sui conditioni annexas *innocentissimè*, deinde animam post difficilem agonem feliciter superatum *sanctissimè* egerit. *Ex vita.* Erit igitur præsentis Meditationis

Materia S. Elzearius ex sua erga B. V. devotione Beatus.

Puncta duo: Primum, S. Elzearius beatus in vita.
Secundum, S. Elzearius beatus in morte.

Fructus. Examen serium, quid ex nostra devotione nos, & quo *Fundamento* speremus.

Propositum. Statuamus remove ex animo, quidquid nostram fiduciam potest dubiam facere. *In specie*, ex S. Elzearii exemplo colere decernamus castitatem congruam

Hh 2

Statui,

Statui, & vitium contrarium fugere, quippe quo
vix aliud magis *Virgo* abominatur.

P E R S O N Æ.

S. Elzearius Comes.

Adalbertus Dalphinæ Frater.

Iustinus Canonicus Parisinus.

Ernestus Cubicularius.

Ludovicus Adalberti Filius.

P R O L O G U S.

*Mariophilus solidæ Devotionis Marianæ
primum fructum experitur in via.*

Mariophilus. Genius Marianus. Cupidines.

Cupido 1. **B**Ene habet:
sive con- **F**ons aquæ vivæ undique
cupiscen- Est clausus indagine:
tia Vagus cogetur Mariophilus

Venire ad me,
Et ex hac *Cisterna* sitim restinguere.

Tu *Mariane* Genie, qui miserum vulnerâsti,

Tua quid tibi profint artificia,

Ex nubibus prospice ....

Bella est fabula. (*)

Sub istis vestibis

*Exhibetur silva, cisterna, & fons
Symbolum devotionis, ex cuius
exercitio vires reparamus ad ala-
criter in via perendum, si con-
stanter, & bona intentione ui-
mur, præcipuè tentationum tem-
pore, & inter peccandi pericula.*

(*) *Veste peregrinantis se induit,
ut facilius fallat hypocrita.*

Secu-

Securus lateo *Mundi Genius* :
 Ipse mihi placeo in meis fraudibus.
 Jo! meus iterum, meus erit Mariophilus!

Aria.

Est certa res :
 Hæc aqua (*) dementat bibentem, (*) *Nuge nugarum a-*
 Quò cupio, traham volentem: *vertunt à cura salutis,*
 Ignara fraudis anima] *& devotionem impedi-*
 Sequetur me in devia. *unt.*

2.

Periisti Mariophile!
 A cælo aberrabis :
 Et pænas arrogantia
 Contempto Mundo dabis.
 Captus es! mactatus es!
 Est certa res.

Cupido 2. Jam age Personam strenuè.
 five con- Hora favet, ut injuriam vindicemus,
 cupiscen- Qua suis ejectos ædibus
 tia *carnis.* In hoc desertum compulit Mariophilus.

Cupido 3. Appropinquat jam lassus oppidò,
 five su- Et refocillationis æstuans desiderio.
 perbia Refice, & tecum retine,
vitæ. Donec declinaverit dies, & ingruerint tenebræ.

Marioph. Heu me! heu me!

Cupido 1. Gementem audio : ite in latebras,
 Et, quas constituimus, parate insidias.

Marioph. Jo! hîc aquam video, qua vires reficiam! ...
 Quid hoc? prohibeor!

Hh 3

Ah!

Ah! *siti emorior!* (*)
Cupido 1. Quem audio? quid video?
Marioph. O quisquis es, da mihi bibere!
Cupido 1. Superi! pectus hiat terribili vulnere!
 In latrones, in latrones incidimus!
 Necesse est fugere!
Marioph. Erras amice, non me latro percussit:
 Est vulnus amabile.

(*) Dum sumus in via semper
 litimus solatia, vel vana, vel
 spiritualia.

Aria.

Lento itinere (*)
 Statueram petere
 Cælestis Solymæ
 Palatia:
 Cùm ecce! repente de cælo
 Prospiciens Amor hoc telo;
 Armavit se,
 Percussit me,
 Et ussit viscera,

(*) Tepide tendebam ad
 Cælum, antequam Ma-
 ria fervorem accen-
 deret.

2.

Telum gratissimum!
 Vulnus suavissimum! ...
 Mira dulcedine
 Pectus est hilare!
 Sed fitis, ah! fitis est gravis! ..
 O Amor! ah! fitis est gravis!
 Tu juva me,
 Et aridæ
 Succurre animæ!

Cupido 1. Miseret me :
 Sed idem me pressit malum, quod cruciat te.

Hiero-

Hierosolymam, sicut tu, (*) (*) *Omnes dicunt : volo salvari.*

Intrare desidero :

Sed, dum ferventiùs ambulavi, propè siti exarui.

Fontem circumspicio :

Undique, nescio, cuius invidiâ, inaccessum invenio.

Ergò coactus necessitate isthic confideo,

Et ex cisterna vires reficio.

Idem tibi poculum offero : ébibe!

Si quid credis experto,

Refocillaberis certò,

Et perges alacriùs iter facere,

Me etiam, si finis, comite.

Marioph. Vah! tu potuisti bibere aquam tam foetidam,

Ex puteo tam turbido?

Ego non possum : nauseo!

Cupido 1. Et tamen dicis: sitio?

Marioph. Ah! ita est. O Amor Mariane, O Amor,

Sitis me premit aspera! *Echo.* Spera!

Marioph. Jo! .. Est aliquis, qui mihi subveniet?

Echo. Veniet.

Marioph. Ah! tentio: illudit mihi, qui clamat. *Echo.* Amat.

Marioph. Amas, & cessas venire?

Gen. Mar. Adsum! rupta sunt retia:

Ingrederere! cessabis sitire.

Marioph. O Amor! Amor mi! .. jo Socie, nunc libet bibere!

Cupido 1. Jam satur sum.

Gen. Mar. Quem tu compellas Socium?

Cupido 1. Peregrinus sum.

Gen. Mar. Suspectus es, quia dicis te saturum.

Exhibe sarcinam, aut! ... (*) (*) *Detegitur hypocrita.*

Hem! teneo mundi genium, latronem impium!

Marioph. Boni Cælites! quantum evasi periculum!

Cupido

Cupido 1. Vah! cur non occidi te! (*)

(*) *Aufugit.*

Marioph. O Amor, tutor optime,
O Amor ter benefice!

Gen.Mar. Jam bibe, vires refice, vulnus elue!
Grandis tibi restat via,
In qua, nisi quis se ex hoc fonte reficiat,
Necesse est, ut deficiat.

Aria.

Ad fontem aquæ vitæ
Huc animæ venite:
Salutis hæc est vena,
Virtute cæli plena:
Venite! haurite!

Omittite cisternam:
Hinc bibitis solatium,
Hinc verum retrigerium,
Hinc vitam sempiternam:
Venite, haurite.

Marioph. Verè sentio pretiosi fontis virtutem,
Quam laudas: sentio,
En! Momento vulnus coaluit: valeo, vigeo!
Jo! curram, & non respiciam,
Donec in patriam tot votis exoptatam perveniam.

Gen.Mar. Laudo Propositum:
Sed nondum propterea (*)
Positus extra periculum
Jam tenes viæ terminum.
Adhuc vivunt latrones,
Et nox, quæ te obruit,

(*) *Præter solatium in ra-
diis affert devotio Maria-
na etiam auxilium in ten-
tationibus.*

Mul-

Multiplex obtegit tibi præcipitium.

Itaque cautè progredere, (*)

Et in periculis, in angustiis, in rebus dubiis,

Quam ibi vides procedere,

Respice Stellam, voca Mariam!

(*) Oritur stella
Mariana.

Marioph. O lux! ô splendor Sanctissimi Nominis!

Video, ô bone Genie,

Video meæ felicitatis tesseram,

Et faciam, quod suades, faciam!

Duetto.

Marioph.

In periculis,

Cùm stygii latrones

Redibunt ex insidiis,

Clamabo: Maria! Maria!

Gen. Mar.

Et aderit Maria.

Marioph.

In Angustiis,

Cùm me tentationes

Constituent in tenebris,

Clamabo: Maria! Maria!

Gen. Mar.

Et aderit Maria.

Marioph.

In rebus dubiis,

Cùm stabo cæcus horridis

Propinquans præcipitiis,

Clamabo: Maria! Maria!

Gen. Mar.

Et aderit Maria.

Ambo.

Et quis audebit se

Gen. Mar.

Movere contra te,

Marioph.

Contra me,

Ambo.

Si aderit Maria?

MEDITATIONIS

DE

FRUCTIBUS MARIANÆ DE-

VOTIONIS

PUNCTUM I.

S. Elzearius Beatus in vita.

SCENA I.

Adalbertus. Ernestus. Ludovicus.

Ludovicus. (*) O si respiceres has lacrymas Virgo, & Elzearium mihi donares! *Adalb.* Molesta narratio est. Eccur ego non maturius admonitus fui de cognati periculo? *Ernest.* Nempe quia nudius tertius adhuc nemo suspicabatur periculum. Heri pronuntiata à Medicis sententia est, & tum continuo expediri cursorem Dalphina jussit, qui te advocaret. *Adalb.* Quo animo fert casum funestum Soror? *Ernest.* Eodem, quo ipse Comes, uterque pacatissimo, & ad nutum Numinis perfecte composito. *Adalb.* Hem! Filium video. Superi! quàm infelicem facitis Ludovicum meum, si Elzearium eripitis nobis! Ludovice! *Lud.* Ah! Domine Parens, in quàm magni luctûs partem huc venis! *Adalb.* Audio. Sed quid tu hîc agis ad cubiculi fores? *Lud.* Deiparæ supplex accidi, ut, quos Deus donabit mihi, annos vitæ cognato adjiciat. *Adalb.* Quod debes, facis, si amas virum, qui tibi pro Patre est. *Lud.* Amare quid juvat, si juvare non possum! *Adalb.* Spera bene. Vigor ætatis, robur corporis, & sedulitas me-

den-

(*) Coram imagine B. V.

dentium restituent Elzearium nobis. *Lud.* Ego, nisi à cælo, nihil spero, & ipse etiam Comes jam totò animò ad æterna conversus mortem in votis habet. Cum Justino est intus, & conscientia rationes componit. *Adalb.* Scio. Erneste, cum finierit, adesse me nuntia. *Ernest.* Dicam.

S C E N A II.

Adalbertus. Ludovicus.

A*dalbertus.* Interea tu mihi refer, Ludovice, quid fiat. Amat te Comes? *Lud.* Ut Filium amat. *Adalb.* Hac spe in ejus disciplinam te tradidi, ut, cum improlis sit ipse, te adoptaret. Age, nihil advertisti, ejusmodi agitari consilia? *Lud.* Nihil sanè. *Adalb.* Et nihil de testamento saltem, de quo utique nunc cogitaverit? *Lud.* Imò Testamentum audivi jam annò abhinc conditum esse, cum prima infestavit infirmitas. *Adalb.* Ergò si moritur affinis, gravis nos infelicitas excipit: hæres non eris. Nescio, quod inimicum sidus nascenti luxerit! ita spes omnes meæ repentè destituunt exultantem, & humi prosternunt. Quid igitur loquitur tibi Elzearius, si nihil ejusmodi? *Lud.* Jucundissima colloquia sunt. *De vita beata, & de beata morte* quotidianus sermo fuit, certaque hora, qua convocatis domesticis de hac Materia differit, præcepta, media, impedimenta, methodum explicans. *Adalb.* Rem audio inauditam de nobili viro. Expone clariùs, quid fiat. *Lud.* Statà horà nempe convenimus, ut dixi. Tum mihi librum à se delectum porrigit Comes, & prælegere jubet. Quadrantem audior: deinde ex iis, quæ lecta sunt, quisque, ut vult, dubia sua, & quæstiones proponit, quibus jam ille, jam alius, quod videtur, respondet. Ultimus mentem suam Elzearius explicat, aut si quæstio difficilior inciderit, differt responsum, donec solidum à Sapientibus audiat. Atque hoc quotidianum nobis jentaculum est, quo manè pasti animam sustentamus,

tamus, ruminando audita. *Adalb.* Exotica exercitatio est! & comparent domestici? *Lud.* Tenentur, sicut aliis legibus, ita huic obedire, nisi malint dimitti. *Adalb.* Et quæ sunt illæ leges præterea? *Lud.* Memoriam praxis firmavit: facile recito. *Prima est:* Missæ Sacrificio singuli quotidie interfunt. *Secunda:* vitam pudicam, & castam omnes agunt. *Tertia:* Singulis octiduis sacra confessione animum expiant: singulis verò mensibus sacra Synaxi se reficiunt. *Quarta:* Tempus antemeridianum pietati, pomeridianum labori danto, & nemo otiator. *Quinta:* Verbum vel impium, vel obscœnum atro pane, & aqua luunt. *Sexta:* Vetito ludi genere omni se abstinent. *Et septima:* Horam quotidie piis colloquiis danto. *Adalb.* Neque ista disciplina Monastica ridiculum virum in aula facit? *Lud.* Non curat. Hac enim arte obtinere se ait, ut in famulatio suo nemo improbus sit, eò quòd nemo, nisi probus, aut aspiret, aut duret. *Adalb.* Ego verò miror, esse hominem, qui famulari ex his legibus velit. *Lud.* Certant etiam, quia severitatem legum temperat amabilitas Domini, à quo illis victus, ac vestitus liberaliter, & statuta merces, cùm tempus postulat, sine mora tribuitur. Hoc laudant, atque propterea in omnes conditiones libenter condicunt. *Adalb.* Video placere tibi hanc methodum, & imitaberis, opinor, cùm reges. *Lud.* Certè, Domine Parens, & propterea gratias tibi maximas debeo, quòd in has ædes induxeris me: nam domi nostræ nihil simile didicissem. *Adalb.* Quid loqueris, puer, & cui? egone te malum docui? *Lud.* Absit, ut dicam hoc: sed nisi apud Elzearium, non didicissem bona, quæ didici, hoc dico. Neque te, Domine Parens, offendere hæc linguæ libertas debet: gravissimus dolor sic loqui cogit! jacturam immanem patior, cùm Elzearium perdo. Domi nostræ saltare, equitare, digladiari doctus sum, & quid præterea? nobilium exercitia hæc vocantur, sed nobilem planè non faciunt. Interea tu ibas ad negotia tua, & me curæ Matris relinquebas: Mater conversationibus distenta,

stenta, quando me ad easdem non secum traxit, Moderatori me tradidit, qui, ne offenderet, me mihi reliquit. Sic inter nugas, in grege faminarum, & inter domesticos calones pueriles annos transegi, quàm miserè, nunc primùm intelligo, cùm adolescentiam ingressus, divino planè consiliò huc translatus sum, ubi exercitia pedum & manuum, quæ nobilem decent, non negliguntur quidem, sed exercitia intellectûs, ac voluntatis, quæ Christianum efficiunt, urgentur magis. *Adalb.* Neque tu obstupescis patientiam Patris ad tam longum Paragraphum? *Lud.* Dixi: si quid audaciùs loqui videor, veniam luctus exoret, qui gravissimè sentit malum, quod ex cognati morte incumbet mihi. O cælum, averte istam à me miseriam! non ego hæreditatem Elzearii, sed Elzearium, Elzearium amo, cujus mihi conversatio præ omni opulentia prodest. Denique, Domine Parens, ut palpes, quàm justus sit dolor, hoc scito, domi nostræ infelix, dubito, an salvam servaverim innocentiam: hîc coepi etiam aspirare ad sanctitatem, & audeo eniti ad verticem, nisi tu mihi, Deus, Magistrum & Ducem auferas heu! maturè nimis. Irascor mihi, quòd occasione tam opportuna ita negligenter sim usus! me miserum, si ferus est planctus! at si per te, Virgo, fiat, ut prorogetur vita Elzeario, testis est mihi præsens Pater, utar in rem meam diligentius exemplis, ac monitis viri, & sicut me sanguis extulit supra plebem, sic ut sim Christianus de plebe, non ultra feram. *Adalb.* Enimverò puer immutatus est penitus mihi: pæne in pudorem me agit. Ludovice, sic macte animo! video te bonum esse. Nihil offendis me: plura loquere. Quid insuper didicisti? *Lud.* Didici pretium tempori ponere. Domi nostræ nullus ordo est: diem in noctem vertimus, & noctem in diem, totùmque in nugis perdimus fere: hîc apud Elzearium omnia tempus habent statum, ac certum: in tres partes dies quævis dividitur, quarum alia corpori datur, alia negotiis, tertia Religioni. Ita nemo otiaitur, nemo malè, nemo inutiliter occupatur. *Adalb.* Su-

pra ætatem sapis, qui hoc advertis. *Lud.* Ipse ordo sapientiam tribuit: quotidie, quantum proficiam, video. *Adalb.* Gaudeo: plura loquere. *Lud.* Singulariter præ aliis cognati virtutibus rapuit me tenerrima Devotio, qua in Deiparam fertur. De hac quoties locutus est mihi, vix locutus est sine júbilo cordis: ex hac se beatum esse in vita dicebat, & sperare, in morte beatum fore. Hoc medio, monebat me, casus adversos omnes aut evitari feliciter, aut ferri fortiter: atque in his geminis cardinibus hujus vitæ beatitudinem verti. Video commoveri te, Domine Parens, ad beatitudinis mentionem, & scio, quid animo volvas. Multæ ærumnæ te premunt: non prement autem posthac, vel non oppriment saltem, si cum Elzeario ad MARIAM confugas. Ludovice, ajebat illè mihi, crede, cùm adversa te infestabunt, in ictu oculi, quem in Virginis Iconem devotè conjicies, plùs roboris, plùs solatii, & cùm proderit tibi, etiam plùs auxilii experieris, quàm à quovis Patrono speres, etsi multis, magnisque servitiis culto: & rationem suæ sententiæ reddens addebat: homo solari te mærentem aliquando non volet, aliquando non poterit: MARIA semper potest, semper vult. *Adalb.* Doctorem insignem habes: gratulor scholam utilem, fili mi! cresce! profice!

S C E N A III.

Elzearius. Adalbertus. Justinus. Ernestus. Ludovicus.

E*Ernestus.* Tandem accessus datur, Justinus prodit. *Adalb.* Pater, ut placet Comes? *Just.* Sanctus est. *Elzear.* Salvum te Deus velit, cognate mi! *Adalb.* Ah! utinam citò salvum te rursus videam, Elzeari! quantum affligat me tua afflictio, dicendo non sum. *Elz.* Me nihil affligit, nisi quòd brevem vitam negligenter vixerim in servitio tuo, Servator mi! *Adalb.* Brevem vitam! actumne igitur de vita putas? Superi meliora! *Elz.* Superi

peri quid melius, quàm Cælum dabunt? O Cælum! O Patria!
 O Sedes amoris mei! assurge anime supra nubes! supra Stellas
 levare! festina mors, rumpe carcerem, laxa viam, qua mens in
 cælum, in cælum evolet! *Just.* Suspirium sapiens! nempe intel-
 ligis, Domine, quantum bonum sit cælum. *Elz.* Cælum sibi, &
 mihi emit Redemptor meus suo sanguine: pretio tam magno,
 mercator tam intelligens, rem parvam non emit. *Just.* Sic est:
 ex pretio colligimus, quanti æstimanda sit merces. *Adalb.* Cæ-
 lum omnes æstimamus, omnes desideramus: sed tu præpropere
 nimis abis. Septuaginta, vel octoginta annorum senex profi-
 cisceris maturè satís. Servet te Deus Regi, Reipublicæ, fami-
 liæ, nobis! *Elz.* Si necessarius sum, non recuso laborem. Sed
 quis ita superbiat, Adalberte, ut se credat necessarium orbi esse?
 Si Deus nostrum aliquo dignatur uti in bonum orbis, honorem
 facit: serviamus, quamdiu serviri sibi ipse vult. Si ad merce-
 dem servitii ante alios evocat me, nunquid beneficium præstat?
 & ego reluctans eam? absit! alios, O bone Deus, senescere in exi-
 lio jubes, me juvenem vocas in patriam: & ego deprecer? gratias,
 gratias ago, quia magna gratia est mori maturè. *Just.* Illis nempe,
 qui post mortem spem vitæ melioris prudentem & solidam ha-
 bent. Malè mors à pictoribus promiscuè horridam speciem ac-
 cipit. Compages ossea, decalvata frons, exesæ nares, effossi ocu-
 li, excussi dentes, armata manus emblema mortis sunt, qualis ad
 impios venit, quibus eripit omnia, & nihil reddit: at quæ ad pro-
 bos mittitur, *mors pretiosa* est, quam purpura & byssus vestiunt,
 charitatis & innocentiae Symbolum: caput aurò, digiti gemmís
 micant, manus palmam, & oleam præfert: facies amabilis *finem*
miseri temporis nuntiat, & *initium felicitatis aternitatis*. Cui sic apparet
 ornata mors, num terribilis erit? *Elz.* Jucunda est, quoties comi-
 tem peccatum non habet. O ut appareat citò, & in cælum me
 transferat! *Adalb.* Et nihil superest, quod disponas in terris? ul-
 timæ voluntatis testem me offero. *Elzeav.* Nihil huc distuli. Ut
 ad

ad ultimum agonem me comparem, una sola est cura. Tu solare Dalphinam, mi Adalberte, Soror illa mihi, æquè ac tibi fuit. Felix par conjugum fuimus, semper corunum, & una anima. Nexus sanctus nos colligavit, amor Deiparæ, & imitandi Cupido. Hic fons omnis boni est, quo mihi vita affluxit: hinc in periculis auxilium, in rebus dubiis consilium, in angustiis solatium, hinc perpetua mentis tranquillitas venit, qua nihil potest esse in hac vita beatius: hinc jam in hora suprema, si quid fortè hostis humani generis turbet, præsidium spero, & lætam victoriam quam triumphus cælestis excipiet. O Maria! quantum debeo tibi! ô dulcis cogitatio! post paulum videbo te in celo stantem à dextris Filii tui! Amici, gratulamini mihi!, Mariam videbo amictam sole, stellis coronatam, cum Luna sub pedibus! ô infelices animæ, quibus tam dulce spectaculum æternum negabitur! at ego, ego videbo te, ita spero per te, videbo te Virgo, Mater, Domina, Patrona, Advocata mea! *Adalb.* Fatigas te, cognate, fervore affectuum: quiesce, obsecro. *Iust.* Illustrissime Domine, discedemus paulisper, si pateris, ut solus minùs contentiosè tibi vaces. Si quid opus sit meâ operâ, in vicino cubili sum. *Elzear.* Bonum suades, mi Pater. At tu, Ludovice, mane mecum, ut lectione pia tædium solitudinis leves, & languorem animi adjuves: Parens hoc mihi solatium dabit. *Adalb.* Utinam ad alia obsequia utilis Filius esset! *Lud.* Quid legam? *Elz.* De Passione Domini, mi Fili, sed lentè & per intervalla subsistens, ut ruminari possim, quod legis. *Lud.* Opto satisfacere desiderio. *Elzear.* Adalberte, Filium habes, cujus mihi indoles multum solatium tulit. Commendâsti mihi: restituo tibi. Fac, ut, qualis est, talis maneat, Mariæ magis, quàm tuus. *Adalb.* Tu talem fecisti. Ludovice, plùs Elzeario, quàm Patri debes. Ego, ut esses, dedi hic, ut bonus esses. *Lud.* Scio, quid debeam: & si servet te cælum mihi, scies, me scire. *Elzear.* Omitte verba, & lege.

SCENA

S C E N A IV.

Adalbertus. Justinus. Ernestus.

Adalbertus. Discedimus. *Erneste*, ego non puto periculum tam vicinum esse, ut tu aiebas. Firma vox est, nec admodum fractæ vires: spero, restitui Elzearium sibi, & nobis posse. *Ernest.* Aliud Medici pronuntiârunt, inter quos ô si quis esset, qui tecum sentiret! ego, Illustrissime Domine, virum adorarem pro Deo: ita mihi chara salus Domini est. *Just.* Nempe collegit vires fervor, quo se ad actum extremum æger disponit. Sed quidquid sit, ego laudo prudentiam Comitis, qui etiam in remoto periculo tam providè pro anima agit. *Adalb.* Nisi nimia providentia est. Nam sæpe periculum fingitur majus verò. *Just.* Fieri potest. Sed ego hoc dico, malle me, ut majus verò periculum mihi nuntietur, quàm ut per dissimulationem deceptus ad extrema deducar, & jubear mori, priusquam de morte cogitem. A Medico sic blandiente libera me Domine! certè, sive de animi, sive de bonorum dispositione loquamur, obesse nihil festinatio potest, prodesse semper. Aut age Domine, an maturam testamenti confectionem improbes tu? *Ernest.* Ego sæpe audivi, non ægris modò, sed sanis etiam hoc Consilium fieri, ut testamentum conficiant. *Adalb.* Ego hujus Consilii rationem non video. *Just.* Ego verò sententiam tueor duabus ex causis. Qui testamentum sanus, ac valens, conficit, eum, ajo, cum moriendum erit, gavisurum pluribus meritis & majori quiete. *Adalb.* Duo magna commoda sunt, si possis probare. *Just.* Obvia demonstratio est. Ægro testamentum facienti neque *Judicium*, neque *libertas* est integra, quomodo grande meritum erit? morbus impedit hominem, ut seriò dijudicet, quæ sit dispositio Deo gratior, sibi utilior, aut quam præ alia ratio, fides, pietas exigat. Festinatur, & obvium quodque Consilium æger amplectitur. De-

K k

inde

inde si etiam valeat Judicium, quam laudem libertatis meretur dispositio ad pias causas eo tempore facta, quo res tuæ vix amplius tuæ sunt, certè in aliud commodum nullum posthac utiles tibi? quando verò testamentum à sano fit, primùm testator est meliùs dispositus ad merendum, deinde hæres nominabitur dignior, denique qui est testator, idem sui testamenti magnam partem poterit esse Executor. Atque his commodis accedit *placidissima quies*, qua fruitur moriens, qui adhuc sanus à testamenti curis se expedivit. Si expectaveris infirmitatem, *duceris, quò tu non vis*, & testamentum aut nullum facies, aut malè. Tu, & tui obstabis actui, ut bene fieri non possit: neque Justitiæ, neque charitati, quod suum est, dabitur, & tu credis, in tali ultimæ voluntatis dispositione acquiescere conscientiam posse? *Ernest.* Et sic nimirum ultimæ vitæ horæ inter multas turbas agentur, quando, si unquam, tunc certè cum quiete vacandum soli curæ salutis esset. *Just.* Sic fit: sed hæc justa punientis Dei vindicta est, ut iidem ipsi, qui curam salutis in illud momentum differunt, etiam tunc impediuntur curare se, & obiter agant, quod deberet totis viribus agi. *Adalb.* Video, hæc bene suaderi: sed non utique damnabis facientes contrarium? paucos certè, qui ita properent, novi. *Just.* Equidem testamenti dilationem dissimulari sæpe posse, non nego, saltem quando ex illa impedimentum curæ salutis non fit: sed quòd in eundem articulum negotium totius conversionis rejiciatur à multis, quis patiens ferat? quid? quòd sint, qui ne quidem, quando ægrotant, de confessione moneri se sustinent, quin patiantur deliquium! *Ernest.* Nimirum non cuilibet ita jucunda est mors, uti Elzeario accidit. *Just.* Atqui, mi Erneste, hæc pessima consequentia est: *Moneor de confessione, ergò moriendum est mihi!* quis ita ratiocinatur, si sapit? imò celeris confessio ab ægroto peracta non modò non accelerat mortem, sed etiam sæpe sanitatem restituit. *Adalb.* Mirabilem Medicinam præscribis. *Just.* Ratio, & exempla efficaciam

ciam probant. Morbi enim, sicut & mors, sæpe peccatorum flagella sunt, quibus nihil aliud agitur, quàm ut vitam in melius commutemus: Sæpe qui diu sceleribus assuevit, repente morbo corripitur: vocantur Medici, fiunt consilia, præscribuntur potiones, vigilatur, fametur, sudatur: frustra omnia. Nempe radix morbi, & massa febrilis peccatum est; peccatum, nisi per confessionem tollatur, non benedicit Deus Medicorum conatibus: excæcantur, ut nec morbi genus agnoscant, nec aptum remedium inveniant. *Ernest.* Si est, quod dicis, hæceadem causa facit, ut morbi leves sæpe in periculosos degenerent. *Iust.* Sic fit: ac tum demum vocatur Confessarius, sed tum aut confessio nulla fit, aut inutilis fere. *Adalb.* Audio hanc doctrinam centies inculcari. Sed nimium videmini exaggerare periculum. Nam in urbe degentibus etiam, cum subitus casus opprimit, Confessarii copia deesse vix potest: deinde, cum circumstantiæ non admittunt, confessionem adeò exactam non exigi, ipsi admittitis: unde igitur tantum aut nullius, aut non utilis confessionis periculum sit? *Iust.* Tangis punctum, Domine, quod multos perdidit. Videmus plerosque, etsi impiè vixerint, inter pœnitentis animi signa, omnibus Sacramentis munitos, placidissimè emori: atque hæc exempla audaciam temerariis pariunt, quæ quàm multos in exitium trahat, dici non potest. Tu Domine, hîc attende diligenter, quid dicam. Dico, neminem bene mori posse, nisi qui se ad mortem rite paraverit. *Adalb.* Fides hoc, & ratio docet. *Ernest.* Et ita certa sententia est, ut nemo unquam interrogaverit, *an*, sed omnes hoc unum disputent *quando & quomodo* facienda præparatio sit. *Iust.* Bene habet. Jam hoc quaeritur, an ille, qui usque in ultimi morbi tempus præparationem distulit, tutò censeri possit, bene præparatus obiisse, si fuerit confessus, si dederit alia conversi ad Deum animi signa, si in præsentia assistentis sibi Sacerdotis, inter pia suspiria, placidè moriatur? *Adalb.* Quæ enim signa præterea exigas? *Iust.* Nisi diu ante præcesserit

cesserit vera conversio, dico, hæc signa valde suspecta esse, atque hæc sententia ita confirmata communi sensu est, ut in proverbium abierit opinio: *Penitentia sera rarò vera.* Et ratio facilè divinatur, si modò consideremus, *quando, & quomodo* tunc confessio fiat. Imprimis enim *sub initium morbi* ejusmodi homines de confessione non cogitant, quia nondum tunc credunt, se morituros: *sub incrementum morbi* tota sollicitudo eò vertitur, ut propulsetur mortis periculum: quid superest? in extremo periculo demum, quando desperatum de vita est, cura salutis suscipitur, & negotium tantum intra aliquot horas, aut si multum, intra biduum, vel triduum agitur. *Adalb.* Sic est: & tantum temporis sufficet utique, ut, qui à confessionibus est, tria verba pronuntiet: *Ego te absolvo!* *Just.* Ut pronuntiet, sufficit minus etiam: sed ut pronuntiet *cum fructu*, requiritur, ut Officiò bene fungatur, ægrumque disponat ad gratiam, quod ut fiat, necesse est, ut *evellat* latibulum scelerum, ut *destruat* aras idolorum, ut *dispergat* inanes spes, & pessimas affectiones, *dissipet* terrenas curas, & angores inutiles, insuper ut *edificet* firmam fidem, & sinceram fiduciam, qua se assuetus præsentibus animus in futura attollat, & demum *ut plantet* charitatem veram erga Deum, & proximum, acerbum peccati cujuslibet odium, veramque sui subjectionem cum adoratione Divinæ voluntatis: hæc indigent tempore apud hominem his exercitiis Spiritûs parum assuetum. Cæterum non diffiteor, sæpe contingere, ut æger ita debilis sit, ita confectus doloribus, molestiis fessus, linguâ impeditus, auribûs fractus, ut Confessarius expedire citò se debeat, & absolvere hominem, cum prudenter judicat esse dispositum. Verùm quoties nos nostra prudentia fallat, & quanti talis absolutio apud Deum sit, olim patebit: sæpe *per festinationem* in administratione Baptismi erratur, cujus inter Sacramenta facillima impertitio est: quid in expeditione pænitentia fiet, quod omnium difficillimum est? certè ita solet accidere: quoties ex temporis defectu festinandum est, etiam

etiam erramus *in modo*: non finis, non methodus præscripta servatur. *Adalb.* Paulatim facis, ut apprehendam periculi gravitatem: nempe nos talia parum seriò meditamur. *Iust.* Sine, ut discursum tam gravem ex oraculo Divino concludam. Apud Matthæum sic loquitur Christus: (*) *Si autem dixerit malus servus ille in corde suo: moram facit Dominus meus venire, & ceperit percutere conservos suos: manducet autem, & bibat cum ebriosis:* En! hætenus describitur genus hominum, qui sic salutis negotium differunt: tribus fere vitiis inquinantur, à quibus summè difficilis conversio redditur. Primum est *negligentia rerum Divinarum*, cum obstinatione ad omnes minas indomita: sibi credunt isti, alteri nemini: quod cor garrit, oraculum putant: *Moram facit Dominus*, dicunt, quidquid alii conradicant. Alterum crimen imperiosa audacia est, & injustitia erga proximum, qua percutiuntur conservi: tertium luxus, ac cupiditas voluptatum cum profusa vitæ licentia, qualis inter ebriosos viget, quibus usus rationis non est: cum istis talibus audi, quid sit futurum. Sic pergit æterna Veritas: *Veniet Dominus servi illius in die, qua non sperat, morbum fatalem immittens, & horâ, qua ignorat jam ad extrema se esse deductum: & quid tum fiet? Dividet eum, & separabit à servis bonis, partemque ejus ponet cum Hypocritis.* Hem! pænam dignam culpâ! nempe talium extrema pænitentia fere mera Hypocrisis est, qua se, & alios fallunt, *Hypocrisis dolor*, quia vix alius est, quàm qualis est morientis lupi, qui si diutiùs viveret, diutiùs raperet: *Hypocrisis confessio*, quia mutila, & sæpe cum simulatione impotentia, quæ reverà acedia est: *Hypocrisis satisfactio*, quia nulla fit restitutio famæ vel pecuniæ, nulla solutio debitorum, nulla abolitio scandali, nulla reconciliatio cum inimico, & denique tota pænitentia desinit in pium suspirium: nempe quia sic moris est, ne fiat omnino nihil, ut satisfiat urgenti familiæ, ut consulatur famæ, & ne quis dicatur, ut bestia, crepuisse. Hypocrisis! apage cum istis pænitentibus in locum, *ubi erit fle-*

(*) Cap. 24.

Kk 3

tus

tus propter segnitiam, & stridor dentium propter simulationem! Ego malo *post vitam piam* morte subitanea abripi, sterni fulmine, lacerari à belluis, aquis mergi, rabie confici, & sine Sacramentis emori, quàm *post vitam diu malè actam*, cruce armatum, inter oscula vulnerum, & Sacra nomina suaviter instar candelæ extingui. Ah! ne erremus! non est idem, *non est idem mori placidè, & mori bene*, multòque certior est bona mors post bonam vitam, quam post tam seram pœnitentiam. *Adalb.* Evicisti tententiam, & ego evidenter concludo, si non certo exitio, certè grandi periculo exponi animam, quæ pœnitentiam in tempus tam dubium differt. Doctrinam applico mihi, nam bene mori volo, quocunque labore sit opus. Nunc adeunda Dalphina est: cùm redibo, dabo occasionem, mi Pater, ut Zelum tuum exerceas novo Sermone: nam ego multis itineribus distentus, & distractus negotiis, rarò de his audio aliquem.

S C E N A V.

Justinus. Ernestus. Ludovicus.

J*ustinus.* Ad obsequia præstò sum. *Ernest.* Afflictus Vir est, & turbas animus patitur. Alius à se Adalbertus videtur: neque enim aliàs tam longum Sermonem patiens audivisset, præcipuè de Materia tam tristi: Novi hominem. *Just.* Imago Mortis objecta oculis etiam/audacissimorum insolentiam frangit. Mihi utendum occasione fuit, qua salubre aliquid loquerer viro, haud aliàs faciles aures habenti. Nunc Elzearii morientis lætitia, crede mihi, tristem Adalbertum fecit: cogitavit, opinor, reflexione facta in se: *egone modò sic hilariter morerer!* atque hæc tristitia patientiam dedit. Semen bonum seminavi: incrementum det Deus! *Lud.* Spes bona reedit, Pater! æger sublectione in suavem somnum inclinans caput quietem capit. O si evigilet valentior! *Ernest.* Votum est omnium. Sed ego non fido: sæpe somnus
novi

novi mali apud ægros est prodromus. Ingredior, ut invigilem.
Just. Officium boni famuli facis. Te hoc velim, Ludovice, ut
 de Parente magis, quàm de Elzeario anxius sis. Scis, quàm di-
 versis uterque sit moribus: favet hora; quod suspirâsti toties, vi-
 dere hodie potes, Adalbertum conversum ad Deum. *Lud.* Gran-
 dem spem facis. Quid vis, ut agam? *Just.* Vita Elzearii tibi pro-
 fuit: ut ejus mors Parenti proffit, ut efficias, cura. *Lud.* Desperâ-
 sti de vita Comitum? *Just.* Actum est, nisi prodigium fiat. *Lud.*
 Tonitru loqueris. Sic ego infelix te exorare pro Elzeario, ô
 Virgo, non possim! *Just.* Tene gemitum, & Sancto cælum ne
 invide. Dignus non est mundus, ut ultra Elzearium teneat: ideo
 Superi rapiunt. Tua hæc cura esto, ne patiaris abesse Patrem,
 cum ultimus Agon Elzearium premet. Videre morientem
 Sanctum vis ingens est, qua rapitur animus in motus pios. *Lud.*
 Solatium aliquod hæc spes aspergit. Promissum facio. *Just.* Ut
 cum fructu facias, I, ora! idem ego facio.

C H O R U S.

Mariophilus Solidæ Devotionis Fructum
 alterum experitur in viæ termino.

Mariophilus. Genius Marianus. Cupidines. Cherub.

Marioph. AH! ah!

Cupido 1. Jo! hæc hora est nostra,
 Et potestas tenebrarum! *Luc. 22.*
 Adeste Socii! (*)

*Scena exhibet silvam, in qua
 Mariophilus ex lapsu inter te-
 nebras humi afflictus gemit.*

(*) Sibilò convocat Socios.

Quod fraus non potuit, jam faciet vis.

Marioph. Ah! ah!

Cupido

Cupido 2. Quos audio gemitus? quid vis?

Cupido 1. Sidus malignum disparuit in æthere,
Marianus Genius discessit à latere,
In tenebris ambulans impegit improvidus,
Et cecidit Mariophilus.

Opprimatur! (*)

(*) Sape casus in peccatum veniale
trahit in culpa mortalis periculum.

Cupido 3. Opprimatur! (*)

Marioph. Heu me! heu me!

(*) Nostra cupiditates, cum per
spem boni non possunt, metu mali ad
scelus alliciunt.

Omnes tres. Perfide! quos expulisti,

Aut recipe, aut morere!

Marioph. Maria! Maria! (*)

(*) Utilis in tentatione exclamatio.

Cupido 1. Vah! Sidus invisum, fulgur horridum!

Cupido 2. Inferi! nihil proficimus!

Cupido 3. Arma eripit trepidatio: fugimus!

Marioph. O Stella salutifera!

Hostes fugasti,

Et reddit vires prostrato

Influxûs tui gratia. Sentio!

Aria.

○ bella,

○ aurea Stella!

Quot radiis fulges,

Tot mihi influxus benignos indulges!

Te poplite flexo honoro,

Te gratus adoro,

Te oro,

Ut porro

In tenebris lux,

In via sis dux.

At en! quale video portentum!

Subsistis, ó sidus amabile, in cursu medio?

Quid

Qui d cogitem? fortè, cùm minimè existimo,
Jam sto in viæ termino?

Cherub. Quis loquitur?

Quis huc tentat intrare? (*) (*) *Judicii particularis imago.*

Marioph. Maria! Maria!

Prò! quæ est ista romphæa terrifica!
Maria adjuva!

Cherub. Mariam novi: sed te, ut possim probare,
Si huc vis ingredi, debeo examinare.
Quod Genus? unde domo? quis es?

Marioph. Genere sum nobilis,
Domo vetusta genitus,
Officiò præcipuis dudum magnus titulis,
Doctrina, & opibûs clarus,
Principibus charus,
Togâ, sagô, rebûsque gestis celebris.

Cherub. Multa congeris, sed nihil ad rem.

Aria.

Si præter priscum sanguinem,
Et vanam opum speciem,
Et pompam Titulorum,
Non habes, quod loquaris:
Ad Cælum Ethnicorum,
I procul! ablegaris.

2.

Pompeii, Cræsi, Cæsares;
Platones, Aristoteles,
Te gloriâ gestorum
Prò! quantum præcesserunt!
Nec tamen hanc Sanctorum
Mercedem meruerunt,

L1

Marioph.

- Marioph.* At ego tamen sum Christianus!
Cherub. Nunc dicis aliquid,
 Sed quod nondum sufficit.
Marioph. Insuper Sodalis sum Marianus!
Cherub. Sodalis es? qualis? Eja! exhibe Testimonium!
Marioph. Testem habeo Marianum Genium,
 Quo volente ex hac Formula
 Juravi homagium.
Cherub. Et quod scripsisti, intellexisti?
Marioph. Explicationem attentè audiui,
 Serio meditatus, & sedulo executus sum.
Cherub. Satis est: patent portæ, (*)
 Euge serve bone,
 Ingredere in gaudium tuæ Dominæ.
 Paradisum, quem infelix Eva clausit posteris,
 Suis Maria aperit Filiis.
 En habes obvium, quem appellabas, Genium.
Marioph. O Splendor! ô jubilus! ubi sum!
 O felix Devotio!
 Nunc, quanti sit, bonum fuisse Sodalem,
 Nunc demum intelligo.

Aria.

O Mariana Formula!
 Tu boni Cultûs tessera,
 Tu, sicut *sanctæ* regula,
 Sic vitæ *Beatæ* Principium es.
 Tu *Perfeclorum* Speculum,
 Tu *Lex Proficientium*,
 Tu *via Pœnitentium*,
 Tu sola es solida omnium Spes.

Gen. Mar. Extra te es!
 Redi ad te, Mariophile!

(*) *Exhibetur Paradisus.*

Duetto.

Duetto.

Marioph.
Gen. Mar.

Jo! salve bone Genie!
Vive! vive Mariophile!
Amplector te!

Marioph.

O! sine me
Ad pedes prostratum fateri,
Quid de me volueris mereri:

Gen. Mar.

Meum tu præsidium,
Meum tu es gaudium:

Marioph.

▼ Tu salutis Auctor es,

Gen. Mar.

Mea tu corona es.

2.

Ambo.

{ Meæ Tu Devotionis
{ Tuæ

Fundamentum labile

{ Docuisti
{ Didicisti Cernere:

Nisi tu { Me
{ Te correxisses,

Spes incautum miserè

{ Mea Perdideret Me {
{ Tua Te {

Marioph.
Gen. Mar.

Tu salutis Auctor es,
Mea tu corona es!

Fructu obedientiæ jam lætus fruerè
Ex vitæ arbore,
Quam tu plantasti, Maria rigavit,
Deus incrementum dedit!

Ll 2

Fruere,

Fruere, comede,
Et vive in æternum!

Marioph. Vivam ad Virginis Gloriam
Servus perpetuus

Cberub. Imò non jam Servus, sed Filius.
At ego ad horti introitum
Hoc solidæ Devotionis affigo Testimonium
Legite, quali subiaceatis examini,
Quicumque huc cupitis ingredi.

Aria.

Spes in Devotione,
Ut firma sit, ut solida,
Ex hac firmetur anchora:

Sit causa vitæ bonæ.

Quod scribitis, servate:
Hinc vestram spem probate,

2.

Non fidite colori!
Quo Serpens ab initio
Est usus artificio,
Eodem adhuc hodie
Quàm multos cogit mori!
Poma sunt formosa,
Promissa speciosa:
Non fidite colori,

PUN.

PUNCTUM II.
S. Elzearius Beatus in Morte.

SCENA I.

Adalbertus solus.

Adalbertus. Elzearius Virgo in conjugio! O Vita Angelica!
& quis ego? .. nunc intelligo verba: *Soror illa mihi, æquæ ac tibi fuit!* Dalphina explicavit. Dalphina soror, fixisti hac narratione aculeum mihi, qui torquet acerbè. Elzearius Virgo in conjugio! & quis ego? .. jam nihil miror tranquillum animum viri, intrepidè se morti sistentis. Me verò si mors hac hora ad tribunal Divinum citaret, quo animo irem? age, siste te tibi anima mea, & sine palpo judica te, antequam ad Judicem venias, judica, qualis fueris, & sis. O DEUS, recogito tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ! ex triplici legum genere judicabis me, scio: leges, quibus obligor, alias *natura* posuit, alias *Fides*, alias *Officium*, & *status*: scio. In singulis Elzearium Sanctum invenio: Sanctus *Homo* est: nunquam illi animal dominatur: Ratio, Ratio semper sedet ad clavum. Sanctus *Christianus* est: ex principiis fidei, non ex rationibus politicis se regit, & suos. Sanctus *Nobilis* est, quem generosus sanguis in bonum ambitum urget, ut, sicut in terris eminent, sic in cælis etiam supra plebem se efferat. Sanctus *Aulicus* est, qui summa fide, & sollicitudine Regi servit, quia propter se non servit, sed propter Deum, & nunquam contra Deum. Sanctus *Paterfamilias* est, qui domi suæ ali neminem patitur, quem Deus non amet. Denique *Maritus* est ad prodigium sanctus, quippe in conjugio Virgo, in conjugio Virgo! Superi! quàm admirabile speculum objecistis hodie oculis meis, & qualem ego me in illo intueor! Vah!

Ll 3

qua

qua me cunque circumspicio, video, quod horream, & cujus me pudeat! .. Maritus sum sine fide, Paterfamilias sine cura, Aulicus sine Religione, Nobilis per vitæ licentiam, Christianus ad speciem, homo merum animal. Et talis qui sum, nempe sine horrore audirem terrificam vocem Tonantis: *Redde rationem!* O Mors, ut amara est vel memoria tua homini, qualis ego sum! Et quamdiu talis ero? nempe donec Mors ipsa præsens cubile intret, & migrationem indicat? Ah! sera pænitentia erit, ac minimè seria: penetro vim veritatis, quam inculcavit Justinus: *Nimis temerariè agit, qui negotium salutis non citius agit, quàm quando jam vix aliquid poterit seriò agere.* Enimverò, si sapiens sum, non differo curam tam gravem, ex spe tam levi, cum periculo tam horribili.

S C E N A II.

Adalbertus. Ernestus. Justinus. Ludovicus. Elzearius.

L *Ludovicus.* Prò Superi! Domine Parens, Elzearius moritur. *Ernest.* Justinum admoneo. *Adalb.* Eheu! Elzeari, amice, quo animo es? *Lud.* Viden', ut oculos torquet! ut sudat! ut suspirat atrociter. *Elzear.* O gravishora! Domine, ne intres in iudicium cum servo tuo! *Adalb.* Elzeari, Adalbertum nôsti? *Elzear.* Adalberte, Ludovice, orate pro me! vim patior! *Lud.* Ah! propera Pater, Comes agonem subit! *Just.* Crucem porrigite. Illustrissime Domine, en Redemptor tuus! in sacra vulnera commenda Spiritum! *Elzear.* Hoc non feci! absit! non feci! *Ernest.* Arcana patitur, & vexat orcus animam innocentem. *Elzear.* Ah! Ah! sic est: in periculum me immisi, sed non peccavi, non peccavi! *Just.* Nihil te turbet hostis tartarus: ad Deum erigere! dic: in te Domine, speravi, non confundar in æternum! *Elzear.* Magna est vis dæmonum. *Just.* Fundite

dite

dite preces in subsidium pugilis : Deus opem ferat illi super letum doloris ejus ! Maria clientem respice ! *Elzear.* Opitulare Domina ! Domina non opitulaberis ? heu ! Domine, si iniquitates observaveris, quis sustinebit ? *Adalb.* Quid hoc ? sic sanctus moritur ! *Lud.* Mater gratiæ, Mater Misericordiæ ora pro illo ! *Just.* Virgo terribilis adjuva ! ecce, quem amas, oppugnatur ab hostibus tuis ! *Elzear.* Totum me committo divino Judicio. *Adalb.* Ego tam triste certamen ultrà videre non possum. *Lud.* Domine Parens, sic ut morientem destituas, decet ? *Adalb.* Intueri non possum. *Lud.* Imò exitum pugnæ expectare te juvat : victorem videbimus. Non deseret Maria tam charum Filium. *Adalb.* Hoc meritò Elzearius speret : sed ego quid sperem ? subsiste spectator, fili, me horridus horror in latebras agit. *Ernest.* Respirat æger, & Deo sint laudes, jam vicit. *Elzear.* Ope Virginis vici, jo vici ! *Just.* Sic suos Maria amat. *Lud.* Nónne dicebam, Pater ? en lætior Scena subit. *Adalb.* Ut vales, amice mi. *Elzear.* Bene, mi Adalberte, bene nunc. Sed paulò ante heu ! quanto terrore concussum est pectus ! *Just.* Nempe alia sunt judicia Dei, alia hominum : & si sine misericordia judicet Dominus, nemo salvabitur. *Elzear.* Nemo, Domine, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Amice hac hora ô quàm alios oculos habeo, ac ante habui ! displicet vita omnis, heu ! vita quàm negligenter acta in famulatu tam Magni Domini ! Deus ! misericors Deus, propitius esto Elzeario peccatori ! miserere ! *Adalb.* Mihi hos gemitus cede : tu canta, *Te DEUM laudamus !* *Elzear.* Misere re secundùm magnam misericordiam tuam ! Ecce abyssus abyssum invocat, abyssus miseræ abyssum misericordiæ ! quid ? delicta juventutis maligne revocas ? ignorantia fuit ! *Ernest.* Hem ! in luctam revolvitur. *Adalb.* Prò ! ùt rursus expallet, & tremit ! *Justin.* Cor contritum, & humiliatum DEUS non despiciet !

Elzear.

Elzear. Ignorantia fuit! non intellexi! *Justin.* Ignorantias ejus ne memineris Domine! *Elzear.* Et ab alienis parce servo tuo! hoc nescivi! planè nescivi fieri domi meæ! *Ernest.* Superi! de nobis est angor! *Elzear.* Admonui, & postquam se non cor-rexit, ejeci ex aedibus improbum hominem. *Justin.* O DEUS, usquequò affligis Famulum tuum! *Elzear.* Eheu! sic est: hoc exigebat Officium meum, & ego omisi! parce incuriæ! *Ernest.* O rigidum examen! *Elzear.* Ah! fateor, hoc feci, & non me-mini, quòd sim confessus. Oblitus sum! Justine! Justine! *Justin.* Cedite paulisper loco, dum conscientia quies redeat. Adsum Domine, quid angit?

S C E N A III.

Adalbertus. Ernestus. Ludovicus.

L*udovicus.* Quid est hoc? sic ego Elzearium angi, sic judicari, sic premi posse credidissem? Domine Parens, quo animo es? *Adalb.* Sine me! *Ernest.* Sic tremit, sic formidat sanctus! & quod erit scelus, quod ille sic anxie confiteri adhuc festinat? Trepidus expecto eventum spectaculi. *Lud.* Maria, juva, obsecro! nam quousque spectante te, sic servum tuum orcus ve-xabit? *Ernest.* Nempe Elzeario ad augendam gloriam, nobis ad excitandam curam hoc certamen permittitur. Formam Judicii, quod nos manet, videmus. Omittitur nihil: ætas, conditio, Officium, commissiones, & omissiones in examen vocantur: quis non metuat sibi?

S C E N A IV.

Personæ omnes.

J*ustinus.* Adeste! peractum negotium est. Quantillus scrupulus quantos dolores tulit! hic Agon sanctæ animæ purgato-

gatorium fuit: jam tranquilla penitus evolare in cælum festinat. *Elzear.* Ita, in cælum! in cælum! valet, ô mei! jam laqueus contritus est! adjutorium meum in nomine Dominae! *Adalb.* Hilarem video: ô dulce solatium! *Elzear.* O Adalberte, nunc experior, quam pretiosus fructus sit, quem affert vera devotio erga Deiparam. Diligis diligentes te, ô Mater pulchræ dilectionis, neque deseris in hora mortis. Eja, fac finem vitæ! cessem vivere, ne cessem amare, imò ut incipiam æternum amare te, & amare Filium tuum amabilem nimis... jo! audior! repentè deficiunt vires. *Lud.* Ah! Domine cognate, trahe tuum Ludovicum post te! *Elzear.* Ama Mariam! sic me sequeris. *Justin.* Jam vox deficit! lumen admove! cape Symbolum sanctæ fidei, spei, & charitatis! proficiscere anima Mariana! *Elzear.* Valet! in meta sum! in cælum eo ad Mariam! *Ernest.* O Felix iter! *Justin.* Expiravit. *Lud.* O mors beata! *Adalb.* Sic est, Sed mihi vae! nisi ex ista morte didicero vivere.

O. A. M. D. G.

Mm

PEC